

15. seminář Hodnocení kvality vysokých škol

Telč 17.–18. 4. 2014

V polovině dubna se v Telči uskutečnil tradiční seminář zaměřený na témata související s hodnocením kvality vysokých škol, který organizuje Masarykova univerzita ve spolupráci s Centrem pro studium vysokého školství, v.v.i., Českou konferencí rektorů a Radou vysokých škol. Jubilejní 15. ročník se letos tematicky zaměřil na oblast kvality vzdělávání s podtitulem „Podpora výuky a učení se“. Cíle tohoto trochu rozporuplného názvu byly dvojí: upozornit jak na obecně neexistující vnímání této problematiky českým prostředím v její komplexnosti (viz. níže), tak na protikladnost termínů *teaching a learning*, v českém jazyce obtížně postižitelnou. Z podnětných a četných diskusí v průběhu semináře bylo jasné, že se jedná o velmi zajímavé a aktuální téma.

Úvodní přednášky se ujal Petr Černíkovský a zahájil seminář obecnější úvahou nad pojetím kvality vzdělávání ve vzdělávací politice České republiky. Připomněl, jak se pojetí kvality vyvíjelo a „operacionalizovalo“ v nástrojích vzdělávací politiky – regulaci a financování – v různých obdobích, a upozornil na pluralitu paradigmat, kdy různí aktéři (studenti, učitelé, instituce, tvůrci politik, zaměstnavatelé, veřejnost) posuzují kvalitu z různých perspektiv a s různými prioritami. Závěrem vznesl

otázku, zda étos průběžného zlepšování kvality vzdělávání nebyl vystřídan důrazem na kontrolu a vymáhání výstupů a přesvědčením, že samotné hodnocení kvality vede (přírozeně) k jejímu zlepšování.

Hlavní téma semináře pak svou prezentací uvedl Petr Pabian, který účastníkům více přiblížil, co se vlastně pod hlavičkou podpory výuky a učení se v praxi zahraničních institucí může skrývat, jaké aktivity, služby a nástroje sem lze zahrnout a proč toto téma v současnosti nabývá na důležitosti v mezinárodní praxi i evropských doporučeních.

Konkrétní představu si následně účastníci odnesli ze dvou zahraničních prezentací. Na seminář byly pozvány zástupkyně dvou specializovaných univerzitních center z Velké Británie, jež se této oblasti dlouhodobě věnují, konkrétně z University of Glasgow (*Learning and Teaching Centre*) a University of Bath (*Learning & Teaching Enhancement Office*). Vicky Gunn a Kate Norris ukázaly, že institucionální podpora výuky a učení může být pojata velmi komplexním způsobem – začíná zcela samozřejmě u strategických dokumentů univerzity a dále se rozvíjí v širokou paletu podpůrných nástrojů zaměřených jak na výuku a vyučující (např. vzdělávání či rozvoj pedagogických inovací), tak na učení se a studující (např. podporu zapojení studentů, poradenství či rozvoj akademických či studijních dovedností). Přestože jsou (zejména) v anglosaském kulturním okruhu

považována opatření ke zvyšování kvality vzdělávacího procesu téměř za samozřejmost, přednášky obou účastnic se nevyhnuly ani jejich problematickým aspektům.

První den semináře byl zakončen představením výsledků etnografického výzkumu „Masové vysoké školství v institucionálním kontextu: etnografie vysokoškolských kateder v České republice“. Jeho jedinečnost v českém kontextu spočívá zejména v tom, že byl založen na přímém pozorování a umožnil tak nahlédnout „pod pokličku“ běžného života vyučujících a studujících. Autorský tým (reprezentovaný Janou Dvořáčkovou, Karlem Šimou a Petrem Pabianem) se ve své prezentaci soustředil především na poznatky vztahující se k současné podobě vzdělávání na českých vysokých školách a poukázal na její problematické aspekty, mezi nimiž vyzdvihl převažující frontální způsoby výuky zaměřené na předávání „hotových“ poznatků, fyzické parametry výukových místností podporující jednosměrnost komunikace či formy testování znalostí založené především na kontrole správných odpovědí, které nahrávají memorování či opisování. Mnohé z těchto problematických prvků pak autoři spojili s fenoménem masifikace vzdělávání, ale prezentovali je rovněž jako důsledek současné podoby akreditací, metodiky hodnocení výsledků výzkumu (tzv. „kafemlejnku“) či systému profesur. Závěry výzkumu, doplněné citacemi hlavních aktérů,

tedy z vyučujících na straně jedné a studujících na straně druhé, logicky vyvolaly až emotivní debatu mezi účastníky semináře a můžeme jen doufat, že budou díky připravované publikaci provokovat diskusi nad podobou současného vzdělávání i nadále.

V rámci druhého dne semináře dostala příležitost i specializovanější témata. S velmi zajímavými zkušenostmi s rozvojem pedagogických kompetencí akademických pracovníků se přijela podělit Lucie Rohlíková z Plzně, autorka publikace „Vyučovací metody na vysoké škole“. Z její prezentace bylo patrné, že ne vždy musí být vzdělávání akademických pracovníků přijímáno jako negativum či nutné zlo, ale dá se dělat i zajímavým a přínosným způsobem. Byly představeny rovněž výsledky tří velmi zajímavých projektů, a to IPN Kvalita, konkrétně metodického materiálu pro vedení vysokých škol s názvem „Jak podpořit kvalitní VŠ vzdělávání“, projektu IBAR („Identifikace bariér při implementaci Evropských standardů a směrnic pro zajišťování kvality ve vysokém školství na institucionální úrovni“) a projektu HAPHE, zaměřeného na profesní terciární vzdělávání.

Prezentace ze semináře jsou dostupné na webové stránce: <http://www.hkvs.muni.cz/hp-2014/program/>

Soňa Nantlová